

jeg først og fremmest bringe Udvalget en Tak, fordi det har fremdraget dette Spørgsmaal, fordi det har aftrykt denne Skrivelse og derved givet mig Anledning til at komme ind paa disse Forhold. Som Spørgsmaalet staar, har det temmelig stor Betydning for Arbejderne, hvorledes Staten som Arbejdsgiver stiller sig overfor dem, naar de maa kæmpe den haarde Kæmp overfor Kapitalen. Det er ligesom blevet et gængs Ord indenfor visse Kredse, naar man taler om Arbejderne, at Arbejderne have en særlig Fornøjelse af at gøre Strejke, som om det virkelig var nogen speciel Arbejderfor- nøjelse for Arbejderne at gøre Strejke, naar de fik Vejlighed dertil. Dette fandt sit Udtryk for nogen Tid siden, da et æret Medlem talte om unødvendige Strejker, men jeg kan trøste dette ærede Medlem og andre med, at de nødvendige Strejkers Tid forsvinder mer og mer, thi Udviklingen gaar ogsaa i den Retning sin bestemte og rolige Gang, og de letfindige Strejker, de, der ikke ere saa vel betænkte, og hvoraf der dog gives enkelte, blive færre og færre, efterhaanden som Arbejderne slutte sig sammen i større Organisationer. Efterhaanden som dette sker, lære de at overveje og at overtænke Sagen forud meget nøje, og det er Grunden til, hvad vistnok ogsaa ærede Medlemmer ville have lagt Mærke til, at Strejkerne blive større og større, idet de smaa Strejker mere og mere forsvinde. Dette kommer deraf, at Arbejderne meget nødig gribe til denne Udvej. Saa at sige det langt overvejende Antal af Strejker, enten det nu er Arbejderne, der gaa i Brecken, eller de fremkomme paa anden Maade, blive satte i Værk, fordi Arbejderne tvinges dertil, tvinges af andre Forhold, mange Gange af den Hensynsløshed, hvor- med de blive behandlede. Strejken er i Kæmpen omtrent det eneste Vaaben, i hvert Tilfælde det virksomste Vaaben, som Arbejderen har, men Arbejderen veed ogsaa godt, at det er et Vaaben, der kan anvendes mod ham selv, for saa vidt det bliver anvendt uoverlagt, og derfor overvejes det ogsaa meget nøje og længe, inden man griber der- til. Men naar Arbejderen saaledes har overvejet det nøje, inden han griber til at optage Kampen mod Kapitalen ved Strejker, er det, fordi Kapitalen, de større Arbejdsgivere, under de nuværende Samfundsforhold selv have sluttet sig sammen og saaledes allerede fra først af have en temmelig betydelig Overvægt. Kapitalisterne kunne paa deres Side købe Arbejdskraft, de hente den sommetider fra Udlandet, og Arbejderne have meget vanskeligt ved at naa til en saa-

dan Grad af Sammenslutning, at den kan komme til at staa som en Bom mod den købte Arbejdskraft. Man har jo set, hvorledes Arbejdsraften er bleven indført fra Udlandet, og hvorledes Arbejdsgiverne have sluttet sig sammen i saakaldte Arbejderværn, man har set, hvorledes man har brugt et hvert Middel for at forhindre Arbejderne i at røre sig paa Lønspørgsmaalets Omraade. Men naar Forholdene ere saaledes, at naar denne Kamp rejses, ere Arbejderne allerede i Forvejen uheldigt stillede, finder jeg det i højeste Grad forfæstelig, at Staten griber ind og stiller sig ensidigt paa Arbejdsgivernes Side saaledes, at Kapitalisterne og Entreprenørerne forud faa en Fordel til overfor Arbejderne foruden den, de allerede have. Det er det, Staten gør ved disse Kontrakter, som ifølge Slutningsbemærkningen i denne Skrivelse lade til at skulle blive Mode. Det er det, Staten gør, naar den uden noget som helst Forbehold siger, at under Strejkeforhold, eller naar Arbejdsgiverne, Entreprenørerne, udelukke deres Arbejdere, vil den Termin, hvor Arbejdet skal være færdigt, kunne blive udsat. Den Bestemmelse er et Lod i Bægtstaalen til Fordel for Arbejdsgiverne. Der kan vel være Tilfælde, hvor man ikke kan undlade at tage Strejkeforhold i Betragtning ved Udfærdigelsen af en Kon- trakt, men naar Arbejdsgiveren selv udelukker sine Arbejdere og selv kaster dem paa Gaden, turde det være ubilligt, at man paa Forhaand giver ham Ret ved i Forvejen at sige til denne Mand, som kan faa Arbejdere nok, blot han lukker sin Dør op og vinker, at den Termin, inden hvilken Arbejdet skal være færdigt, kan udsættes. Særlig under dette sidste Forhold forekommer Statens Stilling mig her at være ret mærkelig. Statens Opgave kan efter min Mening ikke være saaledes, som den her er angiven, naar den skulde dele Sol og Vind lige. Naar Staten staar som den egentlige Arbejdsgiver, som den, der har overladt Arbejdet til en Entreprenør, burde dens Opgave under saadanne Forhold falde i to Dele. Den skulde være forebyggende, og den skulde være mæglende, naar en saadan Kæmp udbræder. Og forebyggende vilde en Bestemmelse kunne være, i Fald den ikke lod som her, hvor den ensidig lægger Forbuden over paa Arbejdsgiverens Side. Betryggende kunde den være, naar den sikrede Arbejderne i den Tid, de i Virkeligheden arbejdede i Statens Arbejde, at de bleve lønede for deres Arbejde saaledes, at den Pristurant, som ethvert Fags Arbejdere arbejdede efter, blev overholdt, at Arbejdstiden ikke strakte